

**Tatiana Korpanuyk**  
*Candidate of Economic Sciences,  
Associate Professor at the Department of Accounting and Taxation  
National Research Institute of Economics and Management  
Vinnytsia National Agrarian University*

**Корпанюк Т.М.**  
*кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування  
Навчально-наукового інституту економіки та управління  
Вінницького національного аграрного університету*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-576-1-11>

**METHODOLOGY OF SCIENTIFIC RESEARCH  
IN MANAGEMENT AND ADMINISTRATION:  
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECT**

**МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ  
В УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ:  
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ**

Приймаючи до уваги обраний предмет наукового пошуку, вважаю за доцільне розглянути базові категорії порушеної проблематики. Поняття «методологія» (methodos – метод, шлях дослідження, пізнання, logos – вчення) у філософському енциклопедичному словнику трактується як система принципів і способів організації і побудови теоретичної і практичної діяльності, а також вчення про цю систему [1, с. 365].

Схожу наукову позицію займають науковці С. Кравченко і Ю. Сурмін. На думку вчених, методологія є системою способів організації та здійснення теоретичної і практичної діяльності, а також вченням про цю систему – її структуру, логічну організацію, методи і засоби діяльності.

Опанування методології наукових досліджень дозволяє фахівцям розробляти інноваційні рішення, що сприяють підвищенню ефективності діяльності організацій в умовах глобалізації та постійних змін. Наукове знання формується та розвивається в процесі особливої науково-пізнавальної діяльності людини. Мета наукового пізнання – здобуття об’єктивно-істинного знання про світ. Наука набула поступово статусу головного соціального інституту здобуття об’єктивно-істинного знання про світ і ця її пізнавальна роль постійно зростає. Наука стала рушійною й продуктивною силою суспільного розвитку в результаті практичного використання наукового знання в різних сферах діяльності людей. Можна ствердити, що сучасний штучний світ (друга природа), створений людьми внаслідок практичної реалізації наукового знання.

У науці розрізняють фундаментальні та прикладні дослідження як не просто окремі групи, а як певні рівні пошуку істини, її логічного обґрунтування та практичної перевірки. Фундаментальна наука відшуковує знання про закономірності розвитку та взаємозв'язку природи, суспільства і людини. Завдання фундаментальних наук полягають у пошуку справді невідомого в узагальненні, вони відрізняються невизначеністю кінцевої мети. В таких дослідженнях вибір конкретних шляхів, пошук нових напрямків досліджень визначаються в значній мірі інтуїцією, досвідом та внутрішньою логікою розвитку науки.

Фундаментальні дослідження спрямовані на відкриття нових ідей та підходів, на перегляд звичних уявлень про навколишній світ, при потребі відмову від них та формулювання нових [2].

Прикладні науки спрямовані, як правило, на застосування результатів фундаментальних наук при вирішенні конкретних практичних проблем [3]. Наприклад, на базі економічної теорії як фундаментальної науки розвиваються мікро- та макроекономіка, публічні фінанси, економічний аналіз тощо. Саме на стику прикладних наук і реального виробництва розвиваються так звані науково-технічні та дослідно-конструкторські розробки серед яких реалізуються результати практичних прикладних наук у вигляді конкретних технологічних процесів, конструкцій, матеріалів.

Серед загальнологічних методів та прийомів досліджень виокремлюють та широко застосовують аналіз, синтез, індукцію та дедукцію, абстрагування й узагальнення, моделювання, статистичні методи, аналогію тощо. В сучасному науковому пізнанні всі ці методи широко застосовуються особливо при дослідженнях соціально-економічних явищ та процесів у відповідних науках. Коли ми говоримо про застосування часткових методів наук, то маємо на увазі, в першу чергу, внутрішньодисциплінарні та міждисциплінарні методи [4].

Дуже важливо в системі наукової діяльності розуміти місце, функціональну роль та завдання методології науки як системи певних правил, принципів, які застосовуються в цій науці, або як системи методів дослідження, по-іншому загальної теорії методу. Сучасна наука подає нам багаторівневу концепцію методології наукового знання в рамках якої існують три основні групи методів:

- філософські;
- загальнонаукові;
- часткові [5].

Аналіз специфіки наукової діяльності, як окремої сфери життя суспільства дозволяє стверджувати, що теоретичні засади будь-якої науки, її методологічна база, аналіз усіх аспектів наукової діяльності не можуть бути зведені до одного конкретного методу, принципу, гіпотези тощо, а виступає як певна система «науковедення», яка визначає

стратегію наукового дослідження, його втілення в теорію та практику будь-якої сфери діяльності суспільства.

В процесі наукових досліджень необхідно усвідомлювати, що в них важливо практично все, оскільки аналіз окремого явища чи процесу повинен бути всебічним, необхідно звертати увагу на всі факти чи його характеристики, давати їм пояснення та розкривати теоретичне чи практичне значення. Заняття наукою – трудомісткий і складний процес, який являє собою важку працю, високу напругу та натхнення.

### **Література:**

1. Філософський енциклопедичний словник. В. І. Шинкарук (голова редколегії) та ін.; Л.В. Озадовська, Н.П. Поліщук (наукові редактори); І.О. Покаржевська (художнє оформлення). Київ. Абрис. 2002. 742 с.

2. Мантур-Чубата О.С., Дубілей Ю.А., Міхалець А.В. Особливості наукового дослідження в сучасному світі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 21. Ч. 2. С. 9–11.

3. Андрійчук В. Г. Сутнісний аспект методології наукових досліджень. *Економіка АПК*. 2016. № 7. С. 87–94.

4. Бодров В.Г., Лазебник Л.Л., Онишко С.В., Рожко В.А., Шевчук О.А. Методологічне та інструментальне забезпечення наукових досліджень: навчальний посібник. Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. С. 323.

5. Шишкіна Є.К., Носирєв, О.О. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. Харків : Діса плюс. 2014. С. 200.